

ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΚΛΗΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟ
Ν. 4738/2020

ΘΕΟΔΩΡΟΣ Γ. ΚΑΤΣΑΣ
ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
ΝΟΜΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ Δ.Π.Θ.

ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΤΕΛΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗΣ ΑΝΑΚΛΗΣΗΣ (Άρθρα 119 – 126 ν. 4738/2020)

1. ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗΣ ΑΝΑΚΛΗΣΗΣ

Ιδιαίτερος νομικός θεσμός του πτωχευτικού δικαίου με αντικείμενο το δικαίωμα του συνδίκου να αξιώσει από το πτωχευτικό δικαστήριο την ανατροπή των πράξεων του πτωχεύσαντα οφειλέτη που συντελέστηκαν, κατά περίπτωση, είτε εντός της ύποπτης περιόδου, είτε εντός εξαμήνου πριν από την ύποπτη περίοδο είτε εντός της τελευταίας πενταετίας πριν από την κήρυξη της πτώχευσης, εφόσον οι πράξεις αυτές είναι επιζήμιες για την ομάδα των πιστωτών. Αντικείμενο της σχετικής αξίωσης: η αποκατάσταση των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση.

2. ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗΣ ΑΝΑΚΛΗΣΗΣ.

Εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 119 – 126 ν. 4738/2020. Εν πολλοίς οι διατάξεις μεταφέρουν τις ρυθμίσεις του προϊσχύσαντος ΠτΚ με περιορισμένες παραλλαγές.

3. ΤΕΛΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ.

- Ηθικός κίνδυνος στο πρόσωπο του οφειλέτη όταν βρίσκεται στο στάδιο της αφερεγγυότητας ή της παύσεως των πληρωμών. Κίνδυνος ο οφειλέτης να προβεί ιδιοφελώς σε πράξεις επιλεκτικής ή προτιμησιακής διαθέσεως της περιουσίας του σε βάρος των λοιπών πιστωτών του.
- Αποκατάσταση της πτωχευτικής περιουσίας
- Διασφάλιση της ίσης μεταχείρισης των πτωχευτικών πιστωτών
- Προστασία των περιουσιακών συμφερόντων της ομάδας των πτωχευτικών πιστωτών.

4. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΤΕΛΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ.

Αρχή της αποτελεσματικής αποκατάστασης της πτωχευτικής περιουσίας και της αποτελεσματικής ικανοποίησης των πτωχευτικών πιστωτών.

ΠΑΥΛΙΑΝΗ ΑΓΩΓΗ

- Θεσμός του ιδιωτικού δικαίου
- Διαμορφώνεται ως δικαίωμα του δανειστή που σκοπεύει στην βελτίωση της έννομης θέσεως του ιδίου έναντι του οφειλέτη και των λοιπών πιστών
- Διαπλαστικό Δικαίωμα που επιτρέπει στον δανειστή να ικανοποιηθεί από την περιουσία του τρίτου
- Συρροή της με την πτωχευτική ανάκληση, ιδίως στην περίπτωση της δόλιας βλάβης των πιστωτών
- Περιορισμένο αντικειμενικό πεδίο εφαρμογής σε σχέση με την πτωχευτική ανάκληση
- Αυστηρότερες προϋποθέσεις σε σχέση με την πτωχευτική ανάκληση.

ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗ ΑΝΑΚΛΗΣΗ

- Θεσμός του πτωχευτικού δικαίου
- Αξίωση που ασκείται από το σύνδικο κατ' αρχήν
- Αμφιλεγόμενη νομική φύση (διαπλαστικό δικαίωμα ή ενοχική αξίωση εκ του νόμου)
- Έννομη συνέπεια: ενοχική υποχρέωση του τρίτου να επαναφέρει τα πράγματα στην προτέρα κατάσταση ώστε να αποκατασταθεί η υπεγγυητικώς δεσμευμένη πτωχευτική περιουσία
- Προβληματική της συρροής των διατάξεων για την πτωχευτική ανάκληση με τις διατάξεις του ΠτωχΚ για την παυλιανή αγωγή (άρθρο 119 παρ. 2 ν. 4738/2020)

Η ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗΣ ΑΝΑΚΛΗΣΗΣ

- **Γενική ρύθμιση** – Κοινές προϋποθέσεις της Πτωχευτικής Ανάκλησης (άρθρο 116)
- Έπιζήμιος Χαρακτήρας της ανάκλησης
- Κήρυξη του οφειλέτη σε πτώχευση
- Χρονικά όρια της υπεγγυητικής δέσμευσης της εταιρείας

Ειδική ρύθμιση για την περίπτωση πρόκλησης δόλιας βλάβης στους πτωχευτικούς πιστωτές (άρθρο 119)

ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗ ΑΝΑΚΛΗΣΗ

Δικονομικά Ζητήματα του θεσμού

- Νομική φύση της αγωγής της πτωχευτικής ανάκλησης
- Νομιμοποιούμενα πρόσωπα
- Παραγραφή της απαίτησης
- Ορισμένο του αγωγικού δικογράφου

Κατηγορίες των πράξεων του οφειλέτη

- Υποχρεωτικά ανακλητές πράξεις (άρθρο 117)
- Εξαιρετές από την ανάκληση πράξεις (άρθρα 120, 121)
- Δυνητικώς ανακλητές πράξεις (άρθρο 118)

Διαδικασία άσκησης της πτωχευτικής ανάκλησης και έννομες συνέπειες αυτής (άρθρο 123)

Ιδιωτικοδιεθνολογική ρύθμιση της πτωχευτικής ανάκλησης

- Κανονισμός 2015/848 περί διαδικασιών αφερεγγυότητας (E.E.)
- ν. 3858/2010 - Πρότυπος Νόμος (Model Law) της UNCITRAL του 1997 για τη διασυνοριακή πτώχευση

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗΣ ΑΝΑΚΛΗΣΗΣ

- **Κήρυξη του οφειλέτη σε πτώχευση.**

- **Χρονικά όρια της υπεγγυητικής δέσμευσης της περιουσίας του πτωχού**

- Πράξεις που διενεργήθηκαν εντός της ύποπτης περιόδου
- Πράξεις υποχρεωτικής ανάκλησης (άρθρο 117) που διενεργήθηκαν τους τελευταίους έξι μήνες πριν από την έναρξη της ύποπτης περιόδου
- Πράξεις που προκάλεσαν δόλια βλάβη των πιστωτών ανακαλούνται σε περίπτωση που διενεργήθηκαν εντός της τελευταίας πενταετίας από της κήρυξης της πτώχευσης

- **Πράξεις του οφειλέτη**

- Ευρεία ερμηνεία του όρου «πράξη»
- Περιλαμβάνει δικαιοπραξίες, διαδικαστικές πράξεις, υλικές πράξεις, παραλείψεις ουσιαστικού ή δικονομικού δικαίου
- Πράξεις έγκυρες

- **Επιζήμιος χαρακτήρας της πράξεως**

- Οικονομική και λιγότερο νομική προσέγγιση της έννοιας της βλάβης των πιστωτών
- Απόκλιση από τη στενή έννοια της ζημίας με βάση το κοινό δίκαιο της αποζημίωσης
- Αρκεί η γενική δυνατότητα της πράξεως να επιφέρει ζημία στην πτωχευτική περιουσία
- Η ζημία πρέπει να αφορά την ομάδα των πιστωτών στο σύνολο της ή μία ομάδα πτωχευτικών πιστωτών
- Αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της πράξεως και της βλάβης της ομάδος των πιστωτών

- **Περιπτώσιολογία**

- Μείωση του ενεργητικού της πτωχευτικής περιουσίας
- Αύξηση του παθητικού της πτωχευτικής περιουσίας
- Δυσχέραση της ικανοποίησης των πιστωτών

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΑΝΑΚΛΗΤΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ (ΑΡΘΡΟ 117)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΡΑΞΕΩΝ (άρθρο 117)

Χαριστικές Δικαιοπραξίες

- Δωρεές και χαριστικές γενικά δικαιοπραξίες, καθώς και αυτές στις οποίες η αντιπαροχή που έλαβε ο οφειλέτης ήταν δυσανάλογα μικρή σε σχέση με τη δική του παροχή.

Πράξεις που συνιστούν προνομιακή μεταχείριση πιστωτών

- Πληρωμές μη ληξιπρόθεσμων χρεών
- Πληρωμές ληξιπρόθεσμων χρεών με άλλο τρόπο και όχι με μετρητά ή με τη συμφωνηθείσα παροχή, εκτός από οικειοθελείς παραχωρήσεις ακινήτων προς πιστωτικά ή χρηματοδοτικά ιδρύματα σε εξόφληση ή απομείωση ληξιπρόθεσμων οφειλών του οφειλέτη.
- Με την επιφύλαξη του νομοθετικού διατάγματος της 17ης.7/13ης.8.1923, σύσταση εμπράγματος ασφάλειας, συμπεριλαμβανόμενης και της εγγραφής προσημείωσης υποθήκης ή παροχή άλλων ασφαλειών ενοχικής φύσεως για προϋπάρχουσες υποχρεώσεις, για την εξασφάλιση των οποίων ο οφειλέτης δεν είχε αναλάβει αντίστοιχη υποχρέωση ή για την εξασφάλιση νέων υποχρεώσεων που αναλήφθηκαν από τον οφειλέτη σε αντικατάσταση εκείνων που προϋπήρχαν

ΕΙΔΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

- **Τεκμαιρόμενος επιζήμιος χαρακτήρας της πράξεως**
  - Μαχητό ή αμάχητο τεκμήριο;
- **Διακριτική ευχέρεια του συνδίκου;**
- **Έννοια του δυσανάλογου χαρακτήρα της αντιπαροχής**
  - Αντικειμενική αξιολόγηση της δυσαναλογίας
- **Ομαλός τρόπος εξόφλησης απαιτήσεων**
  - Εξόφληση με μέσα χρηματαγοράς
  - Καταβολές σε αλληλόχρεο λογαριασμό
  - Εξόφληση με μονομερή συμψηφισμό, εκχώρηση απαιτήσεως,
  - δόση αντικαταβολής
- **Σύσταση εμπράγματος ασφάλειας**
  - Συνέπειες από την ανάκληση της χορηγηθείσας ασφάλειας
  - Κρίσιμος χρόνος για τη σύσταση της ασφάλειας
  - Ασφάλιση καταλοίπου αλληλόχρεου λογαριασμού
  - Καταπιστευματικές μεταβιβάσεις

ΔΥΝΗΤΙΚΑ ΑΝΑΚΛΗΤΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ (ΑΡΘΡΟ 118)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΡΑΞΕΩΝ (άρθρο 118)

Αμφοτεροβαρής πράξη του οφειλέτη ή πληρωμή από αυτόν ληξιπρόθεσμων χρεών του που έγινε μετά την παύση των πληρωμών και πριν την κήρυξη της πτώχευσης και ο αντισυμβαλλόμενος κατά τη διενέργεια της πράξης γνώριζε ή μπορούσε να εκτιμήσει ότι η πράξη ήταν επιζήμια για την ομάδα των πιστωτών.

Τεκμαίρεται η γνώση του αντισυμβαλλομένου, εάν κατά τη διενέργεια της πράξης ήταν σύζυγος του οφειλέτη ή συγγενής εξ αίματος μέχρι και τρίτου βαθμού ή εξ αγχιστείας μέχρι δεύτερου βαθμού ή πρόσωπο με το οποίο ο οφειλέτης συζούσε το τελευταίο έτος πριν τη διενέργεια της πράξης.

Επί αντισυμβαλλόμενου νομικού προσώπου το τεκμήριο της γνώσης αφορά τα ως άνω πρόσωπα, εφόσον κατά τη διενέργεια της πράξης είχαν την ιδιότητα του ιδρυτή ή διοικητή ή διευθυντή ή διαχειριστή του, ή ήταν πιστωτές ή αντισυμβαλλόμενοι οι οποίοι διενέργησαν εμπορικές πράξεις και λοιπές συναλλαγές με οικονομικούς και άλλους όρους που βρίσκονταν σε προφανή και ουσιώδη απόκλιση από τους τρέχοντες όρους συναλλαγών κατά τη στιγμή διενέργειάς τους.

ΕΙΔΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

- **Η προϋπόθεση της γνώσεως του τρίτου**
  - Διαφορές σε σχέση με το προϊσχύσαν δίκαιο
  - Αποδεικτικές δυσχέρειες και προτεινόμενη ερμηνευτική προσέγγιση
  - Ζητήματα καταλογισμού της γνώσεως τρίτου
  - Το τέκμηριο γνώσεως της παρ. 2 του άρθρου 118.
- **Έννοια της αμφοτεροβαρούς πράξεως**
  - Διευρυμένη ερμηνευτική προσέγγιση
  - Οικονομική και λιγότερο νομική προσέγγιση της έννοιας
- **Ακριβές περιεχόμενο του δυνητικού χαρακτήρα της ανάκλησης των συγκεκριμένων πράξεων**
  - Βαθμός διακριτικής ευχέρειας του συνδίκου
  - Βαθμός δέσμευσης του πτωχευτικού δικαστηρίου
- **Ο επιζήμιος χαρακτήρας της συναλλαγής**

ΕΞΑΙΡΟΥΜΕΝΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΚΛΗΣΗ ΠΡΑΞΕΙΣ (ΑΡΘΡΑ 120, 121)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΡΑΞΕΩΝ (άρθρο 120)

Δεν αποτελούν καταδολιευτικές πράξεις και δεν ανακαλούνται:

α) Συνηθισμένες πράξεις της επαγγελματικής ή επιχειρηματικής ή άλλης οικονομικής δραστηριότητας του οφειλέτη που διενεργήθηκαν κάτω από κανονικές συνθήκες και μέσα στα όρια των συνήθων συναλλαγών του, συμπεριλαμβανομένων δεδουλευμένων αποδοχών εργαζομένων.

β) Πράξεις του οφειλέτη που ρητά ο νόμος εξαιρεί από την εφαρμογή των ρυθμίσεων περί ανάκλησης, ακυρότητας ή ακυρωσίας πράξεων που έγιναν την τελευταία διετία πριν από την κήρυξη της πτώχευσης.

γ) Παροχή του οφειλέτη, για την οποία ο αντισυμβαλλόμενος κατέβαλε άμεσα ισοδύναμη αντιπαροχή σε μετρητά.

δ) Συναλλαγές που ήταν εύλογες και άμεσα αναγκαίες για τη διαπραγμάτευση συμφωνίας εξυγίανσης, στις οποίες περιλαμβάνονται:

δα) η καταβολή αμοιβών και δαπανών για τη διαπραγμάτευση, έγκριση ή επικύρωση συμφωνίας εξυγίανσης· και

δβ) η καταβολή αμοιβών και δαπανών για τη λήψη επαγγελματικής συμβουλής σε στενή σχέση με την συμφωνία εξυγίανσης.

ε) Πράξεις που έλαβαν χώρα με τη συμφωνία ή σε εκτέλεση συμφωνίας εξωδικαστικού συμβιβασμού ή συμφωνίας εξυγίανσης σύμφωνα με τα Κεφάλαια Α' και Β' του Μέρους Β' του Βιβλίου Πρώτου.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΡΑΞΕΩΝ (ΑΡΘΡΟ 121)

Συμφωνίες παροχής χρηματοοικονομικής ασφάλειας (ρυθμίζεται από τις διατάξεις του ν. 3301/2004).

Το κύρος ή το ανακλητό εκκαθάρισης που συντελέστηκε ή της παροχής εξασφάλισης στο πλαίσιο των συναλλαγών σε χρηματιστηριακή αγορά παραγώγων, ρυθμίζεται από τις διατάξεις που ισχύουν στη σχετική χρηματιστηριακή αγορά.

Το κύρος ή το ανακλητό του συμψηφισμού, των πληρωμών ή συναλλαγών αυτών που συμμετέχουν σε σύστημα πληρωμών ή διακανονισμού ή σε χρηματαγορά ρυθμίζεται από τις διατάξεις που ισχύουν για τις σχετικές συναλλαγές.

ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

- Διαδικασία της πτωχευτικής ανάκλησης (άρθρο 123)
- Αίτημα της αγωγής και νομική φύση αυτής
- Ορισμένο του δικογράφου της αγωγής πτωχευτικής ανάκλησης
- Παθητικώς νομιμοποιούμενα πρόσωπα
- Υποχρέωση κλήτευσης του πτωχού (;)
- Παραγραφή της ανακλητικής αξίωσης
- Συρροή της ανακλητικής αξίωσης με τις διατάξεις για την παυλιανή αγωγή